
PRO GRAMMA

**Gemeenteraadsverkiezing
Gemeente Maashorst d.d. 24-11-2021**

Definitieve versie 01-10-2021

Inhoudsopgave

0. Profielschets PRO	3
1. Inwonerparticipatie en vernieuwd bestuur	4
a. Inwonerparticipatie	4
b. Bestuur	5
c. Herindeling	5
2. Gezonde en natuurlijke leefomgeving	6
a. Gezond buitengebied	6
b. Landbouw en veeteelt	7
c. Natuur en landschap	8
d. Klimaat	9
3. Zorgen voor elkaar	10
a. Positief Jeugdbeleid	10
b. Goede gezondheid en bereikbare zorg iedereen	11
c. Sociaal beleid	12
d. Verenigingsleven	13
4. Wonen en energie	14
a. Wonen	14
b. Duurzaamheid	17
5. Leefbaarheid	18
a. Mobiliteit	18
i. Dorp en wijkvervoer	19
ii. Fiets	20
b. Openbare ruimte	20
6. Overig	21
Bijlage I <i>Visie – De gemeente Maashorst in 2035</i>	23

0. Profielschets PRO

Tijd voor een andere politiek

De huidige, traditionele politiek kenmerkt zich door afstand tot de inwoners en een eigen politieke wereld. Inwoners voelen zich niet gehoord. Veel wordt bepaald door de coalitie. Er is geen transparantie in besluitvorming en de inwoners kunnen slechts eens in de vier jaar hun input leveren. Wij zien dat deze vorm van politiek bedrijven niet meer houdbaar is. Het wordt tijd voor een andere politiek in onze nieuwe gemeente.

Nadenken over de toekomst kunnen en willen wij daarom niet meer alleen. Daar hebben wij alle inwoners, stichtingen, verenigingen en ondernemers bij nodig. Zowel jong als oud en zowel uit de kernen als uit het buitengebied. En niet alleen nu, maar elke keer opnieuw.

Daarom staan inwonerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing hoog in ons vaandel.

Waarom wij dat willen

In de lokale politiek gaat het over belangrijke beslissingen op het gebied van woningbouw, over zorg en welzijn, onderwijs, economie en werkgelegenheid, het buitengebied en de natuur, en energie en duurzaamheid.

Dat was voor ons - D66, PvdA en Progressief Landerd - reden om na te denken over hoe wij samen met onze inwoners vorm willen geven aan een nieuwe politieke beweging. Waarin de inwoners daadwerkelijk centraal staan en samen de toekomst van de nieuwe gemeente vormgeven: de toekomst van de inwoners van Odiliapeel, Reek, Schaijk, Volkel, Uden en Zeeland.

Dit heeft geleid tot een vernieuwende, vooruitstrevende politieke partij met inwonerparticipatie diep ingeworteld in het DNA, die gaat voor:

- *een democratische aanpak*
- *een vrije, maar niet vrijblijvende keuze*
- *een menselijke benadering*
- *verbinding*
- *leefbaarheid in alle kernen*
- *zorg voor elkaar en voor wat kwetsbaar is*
- *gelijke kansen voor iedereen*
- *een duurzame samenleving*
- *een groene gemeente*

Hoe wij willen werken

Wij hechten waarde aan gelijkwaardigheid, verbinding en samenwerking. Dit begint bij onszelf. Dat laten wij zien door de manier waarop wij een team vormen. Om onze belofte, om echt in verbinding te blijven met inwoners, waar te maken zullen wij dit ook borgen.

Wat wij ons ten doel stellen

In ons handelen en bij het nemen van besluiten laten wij ons leiden door de volgende vragen:

- ✓ *Is er voldoende sprake geweest van inwonerparticipatie?*
- ✓ *Hebben wij als partij zelf contact gehad met belanghebbenden?*
- ✓ *Wordt er een bijdrage geleverd aan een duurzame samenleving?*
- ✓ *Wordt er verantwoordelijkheid genomen voor hetgeen kwetsbaar is?*

1. Inwonerparticipatie en vernieuwd bestuur

De democratie staat steeds meer onder druk, ook op gemeentelijk niveau. Het vertrouwen in de politiek is dalende en dit komt tot uiting bij verkiezingen. Het verkleinen van de afstand tussen politiek en inwoners is nodig. PRO wil nieuwe vormen van participatie ontplooiën, zowel digitaal als in gespreksvorm. Hierbij mag het perspectief van de inwoner op de voorgrond geplaatst worden zolang ze het algemeen belang niet in de weg staat.

a. Inwonerparticipatie

- De positie, adviesfunctie en representativiteit van bestaande buurtplatforms en dorpsraden, dient verder te worden geborgd. Momenteel bestaan verschillende vormen van representativiteit in de dorpen en deze kunnen prima naast elkaar bestaan. In overleg met hen wordt bezien of deze voldoen aan de mate van advies, inspraak en representativiteit voor belangrijke zaken in de wijk of het dorp. Uiteraard worden deze raden en platforms door de gemeente actief en op voorhand betrokken bij besluitvorming aangaande hun dorp of wijk.
- Om de afstand tussen burger en gemeente verder te verkleinen, wil PRO dat er een lokale democratie-agenda wordt opgesteld. Een wethouder krijgt deze portefeuille.
- Er wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen van lokale democratie. Andere vormen van inspraak kunnen digitaal vanuit huis, bijvoorbeeld door middel van digitale platforms en stemmogelijkheden.
- Vernieuwende democratische vormen van inwonerparticipatie dienen het makkelijker te maken voor inwoners om deel te nemen. Een nieuwe vorm van democratie in onze gemeente kan bijvoorbeeld zijn dat er een politiek besluit wordt genomen op basis van een voorstel dat is opgesteld door een groep inwoners die geselecteerd is op basis van een representatieve steekproef. Deze groep wordt adequaat geïnformeerd over het onderwerp en krijgt voldoende tijd voor overleg met elkaar om tot de best mogelijke oplossing te komen. In dit proces staat argumentatie centraal en wordt het besluit genomen door een groep die niet als vanzelfsprekend vooraan staat in het inspraakproces.
- In grotere kwesties kan de gemeente de inwoners rechtstreeks middels een referendum of enquête raadplegen. Daartoe wordt een referendumverordening in stand gehouden.
- In geval van uitvoeringsplannen (zowel bouwplannen als verkeerskundige aanpassingen als kapvergunningen) zal de gemeente inzichtelijk maken wat de consequenties hiervan zijn in maatvoering en verkeersbewegingen of parkeerdruk. De gemeente maakt dit breder kenbaar dan alleen 'ter inzage leggen'.
- De gemeente heeft een positieve grondhouding naar inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Initiatieven worden zoveel mogelijk omarmd en gefaciliteerd waar ze het algemeen belang niet schaden. PRO wil investeren in creatieve en gedurfde initiatieven. Frisse inbreng is welkom.

PRO is voor:

- ✓ *Per wijk of dorp een orgaan dat actief betrokken worden bij besluitvorming*
- ✓ *Invoeren van besluitvorming op basis van representatieve steekproef*
- ✓ *Positieve grondhouding naar inwoners en verenigingen*
- ✓ *Investeren in creatieve en gedurfde initiatieven*

b. Bestuur

Het gemeentebestuur is teveel een gescheiden verantwoordelijkheid waarbij het college de wens van de coalitie uitvoert, maar de oppositie te weinig in te brengen heeft. Bij een actievere manier van inwonerparticipatie hoort ook een andere bestuurscultuur.

- PRO staat voor een transparante communicatie naar zowel de inwoners als de gemeenteraad. Dit begint bij een actieve en heldere informatievoorziening vanuit het college. In het verlengde hiervan spreekt het voor zich dat de gemeente een actieve benadering heeft naar inwoners in begrijpelijke taal, met kaders en verwachtingsmanagement.
- We moeten af van een dichtgetimmerd boekwerk als coalitieakkoord. Er zal hooguit een beperkt aantal belangrijke afspraken gemaakt worden binnen een coalitie. Het merendeel aan onderwerpen zal opgenomen worden in een raadsakkoord, waarin inbreng welkom is van zowel coalitie als oppositie, met inachtneming van een ruime mate van inspraak en inwonerparticipatie.
- PRO wil een rekenkamerfunctie in het leven roepen om gevraagd en ongevraagd de rechtmatigheid en doelmatigheid van het bestuur te beoordelen.
- Bij het opstellen van de gemeentelijke kadernota wil PRO de dorpsvertegenwoordiging betrekken. Uiteindelijk wil PRO tot een burgerbegroting te komen, waarbij de burgers zelf meebeslissen hoe het gemeentelijk budget, of een deel ervan, wordt besteed.

PRO is voor:

- ✓ *Inbreng van oppositie en coalitie in een raadsakkoord over de meeste onderwerpen; slechts een zeer beperkt coalitieakkoord*
- ✓ *Instellen van rekenkamerfunctie*
- ✓ *Burgerbegroting waaraan burgers meewerken*

c. Herindeling

De herindeling is in voorbereiding, maar veel zaken zal de nieuwe gemeenteraad moeten oppakken. Een aantal essentiële zaken m.b.t. de gevolgen van de herindeling kunnen volgens PRO als volgt worden ingevuld:

- Het bestuurscentrum Schaijk (Raadhuis) kan verkocht worden als bijv. horecapand, met dien verstande dat de zaal ook ingezet dient te blijven als trouwlocatie. De nieuwe gemeenteraad zal de kaders (termijn, prijs) opstellen.
- Het gemeentehuis in Zeeland wordt omgebouwd tot woninglocatie. Dit pand is in eigendom van de gemeente zodat het voor de hand ligt dat de gemeente bepaalt dat deze locatie geschikt is voor sociale koop- en huurwoningen. Hetzelfde geldt voor vrijkomende gronden op de gemeentewerven Schaijk en Zeeland. Met name de locatie in Schaijk leent zich uitstekend voor vernieuwende woningbouwvormen, bijvoorbeeld een collectief opdrachtgeverschap voor seniorenwoningen. Het zou in tijden van woningnood kortzichtig zijn om verkoop alleen af te laten hangen van de hoogste opbrengst.
- Bij een nieuwe gemeente hoort een nieuwe naam. Voor PRO is dat Maashorst.
- De evaluatie van de nieuwe gemeente dient conform de uitspraken in Tweede Kamer en Eerste Kamer over drie jaar plaats te vinden. Er is ons alles aan gelegen om deze serieus op te pakken, waarbij alle

inwoners intensief betrokken worden. Inwonerparticipatie staat voor ons voorop dus via een enquête of referendum binnen de gehele gemeente.

- Harmonisatie is geen doel op zich, maar binnen de nieuwe gemeente dient op diverse beleidsterreinen de twee werkwijzen naast elkaar gelegd te worden. Indien mogelijk wordt het voor inwoners en verenigingen meest gunstige beleid inzet voor de gehele gemeente. Dit vergt nauwkeurig overleg en volledige transparantie.

PRO is voor:

- ✓ *Bij een nieuwe gemeente hoort een nieuwe naam*
- ✓ *Raadhuis Schaijk behouden als trouwlocatie*

2. Gezonde en natuurlijke leefomgeving

We hebben prachtige natuur in onze gemeente waarmee we zuinig om moeten gaan om er voor te zorgen dat kwetsbare, unieke soorten en gebieden ook voor onze toekomstige generaties behouden blijven. Het klimaat, de natuur, de gezondheid van mensen en welzijn van dieren staat onder druk. We willen dat bij politieke besluiten en bij aanbestedingsprocedures wordt nagegaan wat de invloed is op het klimaat, de natuur en het milieu, waarbij duidelijk wordt gemaakt hoe die invloed positief kan worden gestuurd.

a. Gezond buitengebied

Het verkeer, de industrie en de landbouw zijn van invloed op een gezonde leefomgeving. De intensieve veehouderij zoals we die kennen, is niet langer houdbaar. Het aantal veehouderijen neemt af, maar het totaal aantal dieren daalt niet. Een ongewenst gevolg is dat de overblijvende bedrijven groter worden. Veehouderijen hebben met de uitstoot van geur, ammoniak, fijnstof, endotoxinen en fosfaat een negatieve invloed op de natuur en op de gezondheid van mensen.

Voor uitbreiding van de intensieve veehouderij is geen ruimte meer. We willen een verschuiving van intensieve veehouderij naar grondgebonden, meer natuurinclusieve kringlooplandbouw. Dus geen nieuwe stallen meer die lijken op grote fabriekshallen op een industrieterrein.

In Brabant is een mestoverschot, maar tegelijk wordt er kunstmest in de grond gebracht. Mestverwerking verandert dit systeem niet, maar staat juist de overgang naar de o zo noodzakelijke gesloten kringlopen in de weg. De oplossing is om niet meer mest te produceren dan er verantwoord op de grond kan worden afgezet. Om illegaal dumpen tegen te gaan en het bestaande overschot weg te werken, zou mestverwerking nodig zijn. De provincie heeft daarvoor beleid. Voor vestiging van dergelijke mestverwerkings-bedrijven is een milieucategorie 5 bedrijventerrein nodig. In onze gemeente is daarvoor geen plaats.

Als uitgangspunt bij het veehouderijbeleid dient de volksgezondheid voorop te staan. De uitstoot van stank en ammoniak (stikstof) moet verder worden beperkt en kringlopen dienen gesloten te zijn. Daarnaast willen we spuitvrije zones vergroten en het gebruik van giftige bestrijdingsmiddelen overal verbieden voorafgaand aan het landelijk beleid. Juist om die reden willen we bloembollenteelt en intensieve teelt in ons buitengebied terugdringen.

Er moet meer aandacht komen voor de bodemgesteldheid en biodiversiteit. Intensieve teelten zorgen voor ernstige verdroging van de Maashorst. Op veel plaatsen zakt de bodem snel weg door beregening en doordat het grondwaterpeil kunstmatig laag wordt gehouden om intensieve landbouw mogelijk maken.

Wij willen maatregelen om bodemverzakking en verdroging tegen te gaan.

Als PRO zetten we maximaal in op het vergroten van de biodiversiteit. Herstel van de variëteit aan soorten, ecosystemen en landschappen is van belang voor een rijkere natuur én is ook de basis voor ons welzijn en onze welvaart. Een levende en gevarieerde bodem en voldoende bestuivende insecten vormen de basis voor een gezonde en toekomstbestendige voedselproductie.

Onze gemeente wordt partner van het "Deltaplan biodiversiteitsherstel" en niet zomaar een partner, we hebben de ambitie om "gidsgemeente biodiversiteitsherstel" te worden. Dat doen we door het instellen van een "Projectteam biodiversiteitsherstel" dat zich ten aanzien van alle in het deltaplan genoemde succesfactoren gaat buigen over beleid en uitvoering van de betreffende succesfactor in de praktijk.

De aanpak is er in de kern uiteindelijk op gericht om samenwerking tussen alle relevante actoren op gebiedsniveau te realiseren.

Vrijgekomen agrarische gebouwen kunnen ingezet worden als kleine zorgcomplexen, combinatie-complexen voor tiny houses met natuur of als recreatieve objecten. Uitgangspunt voor PRO is dat er geen verdere 'verstening' plaats vindt en dat de omgeving niet onevenredig belast wordt met vervoersbewegingen.

PRO is voor:

- ✓ *Volksgezondheid in het buitengebied staat voorop*
- ✓ *Ecologisch bermbeheer*
- ✓ *Projectteam Deltaplan biodiversiteitsherstel*
- ✓ *Bloembollenteelt terugdringen en vergroten van spuitvrije zones*
- ✓ *In de omgeving passende oplossingen voor vrijgekomen agrarische bebouwing*

b. Landbouw en veeteelt

We kennen in onze gemeente voorbeelden van biologische boeren die met respect voor natuur en dier, eerlijke producten maken. Dieren krijgen daarbij weer de ruimte om hun natuurlijk gedrag te vertonen, dankzij innovaties in stalontwerp en dierenhuisvesting. We willen meer koeien in de wei en voldoende daglicht voor varkens en kippen wat ervoor zorgt dat ook deze dieren hun normale bioritme kunnen volgen. Een belangrijke stap voor het welzijn van de dieren. Tegelijkertijd komt de voedselproductie dichterbij de burger te staan.

Agrariërs die overstappen op deze of andere vormen van duurzame, klimaatneutrale of natuurinclusieve kringlooplandbouw krijgen de mogelijkheid om hun bedrijf te verbreden met andere activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan recreatiemogelijkheden, kinderdagopvang, activiteiten voor ouderen en boerderijwinkels. Passend in een landelijke uitstraling. In combinatie met omschakeling naar duurzame landbouw en veeteelt juichen we nieuwe verdienmodellen toe die passen in de natuurlijke omgeving en die maatschappelijk worden geaccepteerd en gewaardeerd.

- De gemeente is nog steeds eigenaar van gronden die worden verpacht om ingezet te worden voor landbouw. Wat PRO betreft worden deze gronden alleen ingezet voor natuurinclusieve landbouw en natuurontwikkeling (en recreatieve meerwaarde).

Boeren worden duurzamer of de boerderij wordt natuurgebied

Veel boeren willen duurzamer produceren, maar een groot aantal initiatieven wordt in de kiem gesmoord. Het is bijna onmogelijk om verduurzaamheidsplannen gefinancierd te krijgen. Ook vinden initiatiefnemers dat de overheid te weinig doet met de plannen.

De overheid kan door een garantstelling de financiering door banken wel mogelijk maken. Daarom willen we dat de gemeente meer doet om het Groen Ontwikkelfond Brabant (GOB) onder de aandacht te brengen en naar mogelijkheden zoekt om deze in onze gemeente breder toe te passen. Ook willen we onderzoeken of het mogelijk is om als gemeente een revolverend fonds op te richten, zoals dat ook bij de 'starterslening' gebeurt. Ook kan de gemeente Maashorst faciliteren dat burgers gedeeld eigenaar worden van een keten van coöperatieve duurzame boerderijen. Hierdoor ontstaat vraag gestuurd produceren en consumeren.

We moeten naar kringlooplandbouw en geen grootschalige mono-productie meer. De biodiversiteit in het buitengebied van de gemeente Maashorst kan en moet anders. Dat is dus niet tien voetbalvelden prei en grote oppervlaktes met aardappelen, bieten en aardbeienplanten. Voor ziekten en plagen zijn dan grote hoeveelheden gewasbeschermingsmiddelen nodig. Het moet duurzamer en kleinschaliger. Minder denken vanuit wat niet mag, maar hoe we de boeren kunnen faciliteren vanuit randvoorwaarden.

PRO is voor:

- ✓ *Agrariërs stimuleren tot gesloten kringlooplandbouw*
- ✓ *Gemeentelijke garantstelling bij financiering van verduurzaamheidsplannen boerderijen*
- ✓ *Afbouwen intensieve veehouderij, het aantal dieren moet afnemen*

c. Natuur en landschap

i. Nationaal Park de Maashorst

De aankoop van gronden in het natuurnetwerk in het midden van de Maashorst stagneert, hierin moet weer beweging komen. De gemeente gaat intensiever aankopen en onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om grond te verwerven als dat van belang is voor de natuur.

We zullen initiatieven nemen om van de Maashorst een vrij toegankelijk Nationaal Park te maken. Natuurgebied De Maashorst heeft een karakteristiek landschap met bijzondere dieren en planten. Het gebied verdient het dat die natuur zo karakteristiek en bijzonder blijft en zich verder ontwikkelt. Als Nationaal Park komt er meer aandacht voor de bescherming en de ontwikkeling van natuur en landschap. Daarnaast is er specifiek aandacht voor onderzoek, educatie en voorlichting. Ook natuurgerichte recreatie krijgt daarbij meer een plek. De status Nationaal Park heeft veel meerwaarde voor de natuur in de Maashorst zelf en door de aanverwante activiteiten zijn er legio positieve neveneffecten voor de (natuurlijke) omgeving, bijvoorbeeld ook voor de regionale economie.

ii. Landschap en bomen

Voor PRO is het onbestaanbaar dat in ons landschap de zogenaamde grijze (of tegenwoordig groene) dozen voor de logistiek van grote orderbedrijven verschijnen. Dit wordt middels bestemmingsplannen en omgevingsvisie onmogelijk gemaakt.

PRO is ook de partij voor de bomen. In plaats van kappen worden er juist bomen bij geplant. Natuurlijk kunnen er noodzakelijke redenen zijn om bomen te kappen. In die gevallen dient er herplanting plaats te vinden. Er dient gemonitord te worden of die herplant in de jaren daarna ook daadwerkelijk blijft staan. Voor de nieuwe gemeente wordt een nieuwe boomverordening opgesteld waarbij een boom vanaf minimaal 25 cm doorsnede of 25 jaar oud de status 'waardevol' krijgt en op de 'bomenlijst' komt waarvoor een kapvergunning aangevraagd moet worden. Ook karakteristieke bomen, lanen, houtopslagen, heggen, bosjes, boomgroepen, etc., ook als ze niet direct in het zicht staan, krijgen een plek in de verordening.

Waar het om bomen van de gemeente zelf gaat, kan een mening van een externe partij van belang zijn om te bepalen of kap noodzakelijk is.

Het uitgangspunt moet zijn dat de gemeente méér bomen gaat behouden en er bomen, maar vooral ook meer bes- en vruchtdragende (doorn)struiken worden geplant. We streven naar rijke bostypen, om de biodiversiteit te bevorderen.

Als er tóch een kapvergunning aangevraagd wordt, zal zeer duidelijk aangegeven worden dát voor de betreffende boom of bomen een kapvergunning aangevraagd is (bijv. met lint rondom de boom). Tegelijk wordt aangegeven waarom deze aangevraagd is en op welke wijze bezwaar gemaakt kan worden.

PRO is voor:

- ✓ *Initiatieven nemen om van De Maashorst een Nationaal Park te maken*
- ✓ *Meer bomen planten, meer diversiteit*
- ✓ *Geen grijze logistieke dozen in het landschap*

d. Klimaat

Wateroverlast door hevige buien staat volop in de belangstelling, maar wereldwijd ook de hitte met de bijkomende bosbranden en zware stormen en overstromingen. Ook de gemeente Maashorst zal mee moeten werken om erger te voorkomen ten gevolge van de klimaatverandering. Dit richt zich op twee doelen:

- Voorkomen dat klimaatverandering voortzet door energiemaatregelen te nemen en CO₂-uitstoot te verminderen (zie hoofdstuk 4, Wonen en energie),
- Maatregelen nemen om gevolgen van de huidige klimaatverandering te ondervangen.

Klimaatadaptie wordt gekoppeld aan reguliere processen van beheer, onderhoud en (her)ontwikkeling, maar ook aan andere thema's zoals gezondheid en luchtkwaliteit. De gemeente neemt hierin zeer actief het voortouw.

- De gemeente voelt zich mede verantwoordelijk voor klimaatadaptatie, zodat het integraal onderdeel wordt van het beleid. Binnen de gemeente komt een klimaatloket waar inwoners terecht kunnen met vragen over te nemen maatregelen en subsidieverzoeken. De gemeente faciliteert intern het gebruik van deelauto's, meer thuiswerken en flexplekken op het gemeentehuis.
- De riolering kan op den duur zulke zware regenbuien niet verwerken. Door bebouwing is de verharde oppervlakte de laatste jaren toegenomen, waardoor niet al het water kan wegzakken in de bodem en er minder ruimte overblijft voor groen en water. Hierdoor stijgt de temperatuur in bebouwde gebieden. Meer dan nu nog het geval is, zullen gescheiden rioolsystemen aangelegd worden. Overall in de gemeente komen meer bomen en gras en juist minder 'verstening'. In wijken worden retentievijvers en sluisen aangelegd om bij hevige regenbuien water op te vangen.
- Eigenaren van woningen en gebouwen kunnen zelf ook bijdragen door minder te verhard en in regentonnen het water voor de tuin op te vangen. Tegen hittestress kunnen inwoners zelf veel doen, eigenlijk

meer dan de overheid. Denk aan groene tuinen, sedumdaken, zonwering, enzovoorts.

PRO wil via de gemeente inwoners wijzen op en stimuleren om ook zelf hun aandeel te leveren.

- Daarnaast heeft de gemeente Maashorst een prachtig natuurgebied en deze heeft de laatste jaren met grote droogte gekampt. Om dit in de toekomst te voorkomen, worden er meer stuwen aangelegd. Ook worden de wijstverschijnselen hersteld. Dit alles in overleg met de waterschappen en natuurorganisaties.
- Naar aanleiding van de klimaatstresstest dient een dialoog aangegaan te worden met de inwoners om te bespreken waar het in de toekomst gaat knellen en welke oplossingen er mogelijk zijn. Vervolgens zal worden vastgesteld welke ambitie wij hebben voor het voorkomen van wateroverlast, droogte, hitte, en overstromingen en maken hiervoor een uitvoeringsprogramma.

PRO is voor:

✓ *Klimaatloket voor adviezen aan inwoners*

✓ *Een waterplan om wateroverlast te voorkomen en verdroging tegen te gaan*

✓ *Vergroening van de wijken*

3. Zorgen voor elkaar

PRO wil een zorg- en ondersteuningsbeleid wat impact heeft bij onze inwoners. Kinderen behoren zich te ontwikkelen zonder jeugdzorg, maar waar sprake is van (complexe) zorgvragen moet dit niet verzanden in bureaucratie, vaak veroorzaakt door ingewikkelde wetgeving vertaald in lokale regels.

PRO zoekt naar laagdrempelige oplossingen die gemeenten zelf kunnen bieden. Kijken naar wat echt helpt en werkt is de kern van ons beleid. Hierbij zijn niet de regels leidend, maar de wil om er uit te komen en de creativiteit en flexibiliteit van betrokkenen. Een nieuwe aanpak waar PRO voor staat.

a. Positief Jeugdbeleid

PRO vindt het belangrijk dat alle kinderen en jongeren de kans krijgen om zich - op eigen wijze - te ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen. Hiervoor is het belangrijk dat ze opgroeien in een gezonde en veilige omgeving, met ruimte voor eigen inbreng van talent en tegelijkertijd met oog voor elkaar, hun omgeving en onze samenleving. Op die manier groeien ze beter in hun relationele, sociale en hedendaagse vaardigheden, waar ze dan vanzelfsprekend ook meer tevreden over zullen zijn.

De uitdaging is juist om te accepteren dat kinderen en jongeren kleine of grote problemen kunnen hebben. En dat we die problemen misschien wel helemaal niet kunnen - of moeten willen - oplossen. De kunst is juist om samen met kinderen en jongeren te ontdekken wat zij nodig hebben om wél te groeien en zich te ontwikkelen ondanks - of dankzij - de kleine of grote problemen die bij het gewone leven horen. Sinds de invoering van de Jeugdwet in 2015 is men in de sector vooral gericht op jeugdzorg en het voorkomen en verminderen van risicofactoren in de ontwikkeling van de jeugd.

PRO wil een zogenaamd 'Positief Jeugdbeleid' gaan voeren. Hiervoor is een doorontwikkeling van basis- en specialistische zorg onontbeerlijk, maar met alleen zorg bieden zijn we er niet. PRO wil daarom een 'Integrale Ontwikkelaanpak' waarin een stimulerende, niet-formele leeromgeving met oog voor talentontwikkeling van onze jeugd centraal staat. We verbinden de opvoedmilieus zorg, onderwijs en vrije tijd vanuit een ontwikkelgedachte.

Concreet betekent dit dat PRO erop wil toezien dat de basis- en specialistische jeugdzorg laagdrempelig is, minder bureaucratisch en goed geregeld, waarna de 'Integrale Ontwikkelaanpak' ook beter op poten gezet kan worden. De verbinding met onderwijs is hierbij ook een van de prioriteiten. Het is vaak een vindplaats voor jongeren met een zorg- of ondersteuningsvraag.

PRO ziet een rol in:

- Het toegankelijker maken van de specialistische geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren. PRO voelt daarom de verantwoordelijkheid om bureaucratie en wachttijden van de GGZ voor kinderen en jongeren te doen verminderen, zodat direct gehandeld kan worden om zorg en ondersteuning te leveren.
- Het beter organiseren van preventief beleid onder één noemer passend bij de 'Integrale Ontwikkelaanpak'. Binnen de gemeente is er een groot aanbod, maar kan dit beter georganiseerd en integraal worden aangepakt. Te denken valt aan ondersteuning van gezinnen in financiële problemen, gezinnen met kinderen met ontwikkelproblemen (door een onveilig of bedreigd opvoedklimaat binnen het gezin), middelenmisbruik en obesitas. PRO wil zich ervoor inzetten dat de instanties betrokken bij preventiewerk gezamenlijk optrekken met hetzelfde doel.
- Samenvoeging van de sportakkoorden, opgesteld door gemeenten Landerd en Uden. Hierin worden de vele betrokken instanties in onze gemeenten verbonden, weten elkaar te vinden en kunnen elkaar bekrachtigen.
- Continue monitoring en evaluatie van toepassingen in het sociale beleid, om tijdig bij te schaven en te verbeteren. Voor het jongerenwerk/Compass ziet PRO een rol weggelegd om de ontwikkeling van dit 'Positief Jeugdbeleid' en het creëren van een ontwikkelomgeving mogelijk te maken.
- De onaanvaardbare winsten die er gemaakt worden binnen de jeugdzorg wil PRO afschaffen. Hiervoor liggen kansen bij de inkoop van deze zorg, waar de gemeente haar verantwoordelijkheid in neemt.

Daarom investeert PRO jaarlijks € 500.000,- om het 'Integrale Jeugdbeleid' te ontwikkelen. Hiermee kiezen we duidelijk voor onze jeugd. Niet zomaar, want daarnaast willen we echt de impact meten waar het gaat over vermindering jeugdzorgkosten en toename van welbevinden van onze jeugd. Dat vraagt om monitoring en evaluatie van het gerealiseerde.

PRO is voor:

- ✓ Een 'Positief Jeugdbeleid': verbinden van zorg, onderwijs en vrije tijd vanuit één ontwikkelgedachte
- ✓ Gezamenlijk optrekken door instanties bij preventiewerk
- ✓ Samenvoeging sportakkoorden van gemeenten Landerd en Uden
- ✓ Kiezen voor jeugd: jaarlijks € 500.000 investeren om integrale jeugdbeleid te ontwikkelen

b. Goede gezondheid en bereikbare zorg iedereen

PRO richt zich op een viertal speerpunten vanuit het perspectief van onze inwoners:

1. Versterken van positieve gezondheid van inwoners
2. De juiste zorg op de juiste plek
3. Kwalitatief bereikbare goede zorg en ondersteuning in wijken/kernen
4. Betaalbare zorg en ondersteuning.

Een slechte gezondheid is een belangrijk element in de opstapeling van problemen waar mensen soms mee te maken hebben. Armoede en een slechte gezondheid versterken elkaar. PRO zet in op het verbeteren van gezondheid door in te zetten op de implementatie van positieve gezondheid door o.a. inwoners te ondersteunen in hun dagelijks functioneren, het verbeteren van hun fysieke en mentale welbevinden zodat iedereen mee kan doen waarmee de kwaliteit van leven wordt verbeterd en inwoners zingeving vinden in hetgeen ze kunnen bijdragen in de samenleving.

Met een ziekenhuis in de eigen gemeente, die het versterken van de positieve gezondheid/preventie en zorg op de juiste plek hoog in het vaandel heeft staan, kunnen samenwerkingsverbanden tussen gemeentelijke instanties en Bernhoven van grote waarde zijn voor de inwoners.

Daarnaast is gezondheidszorg in de gemeente Maashorst voor alle inwoners toegankelijk en betaalbaar. Hierbij blijven we monitoren en verbeteren van een degelijke gemeentepolis voor gezondheidsrisico's voor minima tegen een gunstige prijs.

i. Tandzorg

Specifiek benoemen we als een van de onderdelen in de zorg de mondzorg. Uit analyses concluderen we dat deze niet meer voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is, met alle gevolgen van dien. PRO wil laten bekijken of en waarom tandzorg voor minima minder toegankelijk is en óf en op welke punten de aanvullende verzekering niet gevonden wordt of tekortschiet voor deze doelgroep.

ii. Arbeidsparticipatie

Op eenzelfde manier willen we inzetten op een actief begeleidingsprogramma om mensen met een uitkering uitzicht te geven op een beter financieel perspectief en als het even kan op een betaalde baan. PRO ziet werk als de oplossing voor participatie in de samenleving. Iedereen willen we de kans geven om 'tot morgen' te kunnen zeggen. Mochten basisbanen of vrijwilligerswerk daar oplossingen voor bieden dan zetten wij ons daarvoor in, ondersteund door:

- Loonkostensubsidies/bonus
- Opleidingstrajecten/scholing
- Een periode geen volledige verrekening bij gedeeltelijk inkomen uit werk of geen terugbetaling onder de € 1500,-.

We willen actief zoeken naar goede ervaringen of pilots bij andere gemeenten, die hier al meer ervaring mee hebben. We gaan samen met het bedrijfsleven, maar zeker met de IBN die alle expertise heeft om deze inwoners verder te brengen, afspraken maken m.b.t. instroom van inwoners uit ons participatiebestand om deze inwoners een beter perspectief te bieden.

PRO is voor:

- ✓ *Het ondersteunen van inwoners om kwaliteit van leven te verbeteren*
- ✓ *Onderzoek of tandzorg door minima minder toegankelijk is*
- ✓ *Begeleidingsprogramma om mensen met een uitkering een perspectief te bieden*

c. Sociaal beleid

PRO zet in op slimme oplossingen voor onze inwoners. Bijvoorbeeld door de inzet van robotstofzuigers of digitalisering door gebruik van sensoren kan op zorggebruik worden bespaard. PRO zet deze besparing in voor verdere innovatieve ontwikkelingen en minder zorggebruik. PRO investeert dus i.p.v. simpelweg te besparen. Bij gezondheid hoort ook gezond eten. PRO wil dat onze schoolgaande jeugd gestimuleerd wordt om op scholen

gezond te eten. De gezonde schoolkantine kan nog gezonder en dit kan ook gestuurd worden door prijsbeleid. Bewustwording van gezond eten en de herkomst van voedsel begint al op de basisschool. We ondersteunen projecten waarbij dit vergroot wordt van harte, bijv. een moestuin bij school.

i. WMO

Belangrijk is dat mensen, al dan niet met een beperkte begeleiding, zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren. Dat geldt niet alleen voor ouderen, maar ook bijvoorbeeld voor ex-GGZ patiënten, ex-verslaafden, daklozen, verwarde personen, analfabeten of mensen die het gewoonweg niet alleen redden in onze complexe maatschappij. Ook hier wordt met een integrale aanpak dichtbij de mensen bekeken wat nodig is om mensen te ondersteunen. Met zo'n gerichte aanpak kun je mogelijk overlast, schulden en extra inzet van instanties verminderen of zelfs voorkomen.

Het in gesprek blijven, contact blijven houden is vanuit PRO cruciaal. Vereenzaming mag gewoonweg niet voorkomen in onze gemeente. Organisaties en initiatieven zoals buurttuinen en Muzemobiel die als doelstelling hebben om vereenzaming te bestrijden, ontvangen van ons alle steun.

d. Verenigingsleven

Het verenigingsleven vormt het hart van onze dorpen. Grote verenigingen weten de weg naar de gemeente meestal wel te vinden, dit geldt in mindere mate voor kleinere verenigingen. Juist deze kleine verenigingen geven de inwoners iets te kiezen en brengen kleur aan de dorpen. Zij dienen bij de gemeente een aanspreekpunt te hebben om met vragen en voor ondersteuning aan te kloppen.

Verenigingen zijn vaak afhankelijk van subsidies. Voordat we de subsidieregels gaan harmoniseren, dienen we een nieuwe visie samen met alle organisaties en verenigingen te ontwikkelen.

Wij stellen voor de huidige regels 2 jaar te bevriezen of naar boven bij te stellen waar nodig en op basis van de visie het subsidiebeleid vast te stellen. Hierbij wordt ook beleid gemaakt voor start-ups, waardoor groepen mensen met goede ideeën aangemoedigd worden om door te pakken als vereniging.

i. Dorpshuizen

De dorps- en wijkgebouwen zijn de huiskamers van onze dorpen en wijken spelen een belangrijke rol bij participatie, tegengaan van eenzaamheid, armoede en voorlichting.

Ze worden klimaatneutraal door zonnepanelen en -boilers en warmtepompen te installeren. Per dorpshuis wordt zorgvuldig gekeken naar de exploitatie, de bezetting en het beheer. De gemeente is verantwoordelijk voor goede huisvesting, voorzieningen en overkoepelend beheer, de gebruikers zijn verantwoordelijk voor het gebruik en klein beheer.

- Nadat het nieuwe dorpshuis in Zeeland plaats gaat geven aan de vele verenigingen komen ook panden leeg te staan. Deze worden omgezet tot woonlocaties.
- Inloopspreekuur mogelijk in dorps- en wijkgebouwen waarbij inwoners met vragen terecht kunnen (Ons Welzijn, het sociaal domein, externe zorg).

ii. Preventieve wijk en gebiedsaanpak

De huidige inkoopssystematiek belemmert lokale initiatieven in wijken en kernen. PRO investeert meer in multifunctionele accommodaties en buurthuizen en de initiatieven die in kernen en wijken door bevlogen inwoners worden ondernomen. Soms schuurt dat met het inkoopbeleid omdat deze bijv. tegenhoudt dat mensen vanuit de participatiewet actief kunnen zijn in buurthuizen terwijl zij daar uitstekend het ritme weer kunnen oppakken. PRO

kijkt naar oplossingen om dit inkoopbeleid dan te omzeilen. Er liggen ook kansen voor verlaging van zorgkosten. Dit vergt een andere houding in het kijken naar oplossingen. Hierin speelt ook het Maashorstfonds een steeds meer belangrijkere rol en PRO wilt die rol verder gaan uitbouwen door het vergroten van de beleidsvrijheid voor dergelijke initiatieven.

PRO is voor:

- ✓ *Ruimhartig subsidiebeleid: verenigingen in welk dorp ook worden niet de dupe van de herindeling*
- ✓ *Dorpshuizen en wijkgebouwen worden klimaatneutraal gemaakt*

4. Wonen en energie

In Nederland, maar ook in de gemeente Maashorst, heerst een nijpend tekort aan woningen, en dan vooral betaalbare huur- en koopwoningen. Daardoor rijzen de prijzen de pan uit en is een gewoon geschikte woning steeds meer onbereikbaar. Hierin heeft de markt simpelweg gefaald en hebben gemeenten de afgelopen jaren te weinig invloed uit kunnen oefenen. PRO wil daarom breken met die trend en zelf aan de lat staan bij het huisvestingsbeleid.

De gemeente heeft een rol bij woningbouw op twee speerpunten:

- Mogelijkheden bieden tot ontwikkeling van nieuwe woonvormen en innovatie
- Sociale woningbouw voor jong en oud.

Wij stoppen met locaties te laten ontwikkelen door projectontwikkelaars, maar definiëren zelf de programma's op de vrijkomende locaties. We besteden die zelf ook aan. De gemeente gaat een actieve grondpolitiek voeren. We maken onvoorwaardelijke bouwfafspraken met onze woningcorporaties en woningbouwbedrijven. Wij investeren voor zeker 2 jaar in een wethouder wonen die zich geheel op woningbouw richt en deze opgave gaat uitwerken.

Natuurlijk, het gebruikelijke opstellen van bestemmingsplannen, woonvisies en woningbouwprogramma's blijft bestaan, maar we willen graag de toekomst ruim baan geven in onze gemeente. Daarvoor willen we vooral duurzaamheid, innovatie en collectiviteit prikkelen en omarmen. Binnen een op te stellen visie op de gemeentelijke huisvesting met hierin aandacht voor planologische ontwikkelingen binnen de dorpen zal veel ruimte gegeven worden voor nieuwe woonvormen en innovatieve mogelijkheden.

a. Wonen

i. Nieuwe woonvormen en vernieuwbouw

Nieuwe vormen van samenwonen dienen zich aan. We zien graag een mix ontstaan tussen doelgroepen in de wijken en dorpen, waarin ook het delen van gezamenlijke voorzieningen meer vanzelfsprekend wordt. Wooncomplexen kunnen gemeenschappelijke ruimtes hebben voor recreatie en sport, meerdere huishoudens kunnen een tuin of buitenruimte samen delen en onderhouden. Woonvormen kunnen gemengd en beschermd zijn.

Duurzaam bouwen in collectiviteit neemt een vlucht. In de omgeving ontstaan prachtige voorbeelden, onze gemeente wil ook haar deel leveren in de zoektocht naar innovatieve en duurzame bouw mogelijkheden. Er worden hiervoor plekken beschikbaar gesteld.

Er zal meer vanuit huis gewerkt gaan worden. Leegstaande kantoorgebouwen kunnen omgebouwd worden tot gemeenschappelijke woonvormen voor jong en oud, tot complexen waarin jongeren gemengd worden

met ouderen en ook voor samenlevingsvormen voor mensen met een beperking ruimte gecreëerd wordt. Ook voor andere vrijkomende gebouwen kunnen samenwoningconstructies gerealiseerd worden, zelfs in het buitengebied, waarbij die verder mogen gaan dan splitsing van boerderijen. Hierbij mag de druk op het buitengebied niet toenemen en het buitengebied niet verder verstenen.

Andere mogelijkheden om woningen vrij te maken worden benut, bijvoorbeeld het splitsen van grote woningen voor bewoning door meer kleine huishoudens.

In bestemmingsplannen wordt een plicht tot zelfbewoning opgenomen om te voorkomen dat nieuwbouwwoningen opgekocht worden door beleggers om te duur verhuurd te worden.

Er wordt actief contact gezocht met eigenaren van verwaarloosde panden om te komen tot gewenste herontwikkeling hiervan, bij voorkeur tot woningen.

ii. Sociale woningbouw

PRO heeft de ambitie om voldoende sociale woningen te hebben voor jong en oud, in elke wijk en in elk dorp. De markt regelt het bouwen van middeldure en dure woningen wel, zowel grondgebonden als appartementen. Deze zelfde markt laat het afweten als het gaat om het realiseren van echt betaalbare huur- en koopwoningen voor jong en oud. Dit is essentieel voor een goed woningbouwprogramma. Betaalbare en kleinere starterwoningen zorgen voor doorstroming, maar ook betaalbare en geschikte woningen voor ouderen maken woningen vrij voor de broodnodige dynamiek op de woningmarkt. De gemeente zal regie moeten nemen en een actieve grondpolitiek voeren. De vrijkomende panden en gronden in de gemeente Maashorst dienen gebruikt te worden om deze opdracht uit te voeren. De locatie van de gemeentewerf in Schaijk zou geschikt kunnen zijn voor een nieuwe vorm van ouderenwoningen, het gemeentehuis en de Garf in Zeeland kunnen omgevormd worden tot sociale huur- en koopwoningen en/of ouderenwoningen. Minimaal één derde van te ontwikkelen bouwplannen bestaat uit betaalbare koop- en huurwoningen.

iii. Doelgroepen

De gemeente ontkomt er niet aan om ook een doelgroepenbeleid in te stellen voor wat betreft woningbouw. Hierbij wil PRO aandacht voor onderstaande doelgroepen:

Ouderen

Ouderen willen we verleiden om hun wellicht ietwat grote ééngesinswoning te verruilen voor betaalbare en geschikte woningen. Deze woningen zullen wel een kwaliteitsimpuls moeten opleveren voor ouderen: nultredenwoningen, zorg- en welzijns ondersteuning, ruimtes om te ontmoeten. Voor anderen zijn juist woningen in het kader van 'beschermd wonen' noodzakelijk, met 24-uurs zorg. Hieraan is een tekort ontstaan en met de verdere vergrijzing van de bevolking voor ons moet de gemeente voor deze doelgroep een woon- en zorgbeleid opstellen.

Er dient een scala aan ouderenwoningen gebouwd te worden, veelal in de (betaalbare) huursector:

- plaatsen voor beschermd wonen (intensieve verpleeghuiszorg)
- woningen voor ouderen met zorg op afroep, o.a. in groepswoonvormen (beschut wonen)
- nultredenwoningen.

Per wijk en dorp moet voldoende woningbouw voor ouderen gerealiseerd worden waarbij aansluiting met voorzieningen in wijk- of dorpshuis gezocht wordt. De gemeente zal zich vooral moeten richten op de oude ouderen die niet voor zichzelf een plek op de krappe woningmarkt kunnen inkopen. Met zorg- en welzijnsinstellingen wil PRO onderzoeken welke locaties voor handen zijn of geschikt te maken zijn. Hierbij zullen innovatie, vernieuwbouw en vooral eigen vrijkomende gronden kansen moeten bieden.

Het bouwen voor ouderen vormt een stevige opdracht, maar biedt tegelijk ook kansen voor de doorstroming en beschikbaar maken van woningen voor anderen.

Jongeren

Starten op de woningmarkt gaat vaak vooraf aan het doorstromen en zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Betaalbare en relatief kleine starterswoningen, eventueel van tijdelijke aard, vormen de spil van het gemeentelijke woningbouwprogramma. Zonder echte starterswoningen toe te voegen aan het woningaanbod stopt de doorstroming door jongeren. De gemeente zal het woningaanbod voor hen moeten vergroten en niet de prijsopdrijvende bestedingsruimte.

Alleenstaanden

Een steeds groter deel van de woningzoekenden is alleenstaand. Voor velen van hen zijn betaalbare appartementen van beperkte omvang de gewenste woningvorm terwijl deze op onvoldoende aandacht van ontwikkelaars mogen rekenen.

Ook de acute woningnood in geval van echtscheidingen verdient aandacht omdat de kinderen vaak de dupe zijn van het ontbreken van geschikte (tijdelijke) woningen.

Statushouders

PRO onderschrijft de opdracht van het rijk om voldoende woningen voor statushouders beschikbaar te stellen. Dat deze, samen met de huisvesting van arbeidsmigranten, de druk op de woningmarkt vergroot ontslaat de gemeente niet van de verplichting om hierin te voorzien. Voor ons is dit een stimulans om nog meer geschikte woningen voor alle doelgroepen te realiseren. Dit kunnen ook tijdelijke woningen zijn op geschikte plekken.

Woongroepen

In de gemeente leven mensen met een beperking zoveel mogelijk onder ons en dichtbij hun familie. Er zijn prachtige voorbeelden van woongroepen binnen onze gemeente, voor mensen met een beperking, maar ook voor mensen die zorg of begeleiding nodig hebben. PRO juicht deze woonvormen van harte toe.

iv. Omgevingsvisie/inspraak

De nieuwe omgevingswet (invoering gepland in 2022) heeft als doel inwoners, organisaties en overheid te stimuleren om samen kwalitatieve initiatieven en activiteiten te ontplooiën voor duurzame ruimtelijke ontwikkelingen. Met andere woorden: hoe geef je je leefomgeving zoals een straat, wijk, gebied vorm. Kern van deze wet is dat de gemeente niet bepaalt maar initiatieven uit de samenleving worden gefaciliteerd en ondersteund. Dit past bij onze visie op inwonerparticipatie en vergt een andere houding van college, ambtelijke organisatie en politiek. PRO zal dit proces stimuleren en de samenleving uitnodigen actief deel te nemen aan dit belangrijke vraagstuk. Hoe ga je om met het buitengebied? Hoe zien we de functie van het centrum in Uden? Hoe gaan we om met vrijkomende agrarische bedrijven? Vragen die in de nieuwe omgevingswet naar ons toe komen en waarin wij de inwoners een podium bieden.

PRO is voor:

- ✓ Een wethouder die zich minimaal 2 jaar intensief richt op woningbouw
- ✓ Nieuwe woonvormen en collectief bouwen
- ✓ Ouderen verleiden om naar geschikte woning te verhuizen zodat doorstroming ontstaat
- ✓ Per bouwplan minimaal één derde sociale koop- en huurwoningen

- ✓ *Locaties in eigen bezit naar behoefte ombouwen tot woningbouwlocaties*
- ✓ *Vrijkomende panden en locaties in Zeeland en Schaijk bestemmen voor woningbouw*

b. Duurzaamheid

De duurzaamheidsambities van PRO zijn torenhoog: onze gemeente moet klimaatneutraal zijn in 2035. Op elk geschikt dak horen zonnepanelen en de gemeente koopt duurzaam in en gebruikt duurzaam materiaal.

i. Regionale Energiestrategie (RES)

De RES bestaat uit twee componenten: de energietransitie (het opwekken van duurzame energie) en de warmtetransitie (minder energiegebruik, verduurzamen huizen en gebruik van andere warmtebronnen). PRO wil met onze gemeente voorop lopen met het voortvarend en loyaal uitvoeren van de RES om de regio gezonder en schoner te maken. Hierbij zoeken we vooral de samenwerking met andere gemeenten in Noord Oost Brabant. Daarnaast betrekken we inwoners en andere direct betrokkenen nadrukkelijk. Bij de concrete uitvoering ervan bekijken we welke koppelkansen er liggen met bijv. de klimaatadaptie. Tenslotte moet er ruime aandacht zijn voor de energiearmoede welke in onze gemeente zo'n 1500 huishoudens treft of zal treffen.

ii. Duurzame energie

Op elk dak zonnepanelen, te beginnen met alle daken van gemeentelijke gebouwen (scholen, verenigingsgebouwen en overheidsinstanties), maar ook op bedrijfspanden en woningen.

Aanleg van zonneparken in de velden combineren we per definitie met slimme toepassingen met bijv. bestaande teelt, bijenkassen en begrazing zodat de ingreep in het landschap ook een positief effect heeft op natuur en landschap. Mogelijkheden voor drijvende zonneparken in onze gemeenten zijn er ook. Voorwaarde is wel dat het ecologisch verantwoord kan. PRO wil bij de Rijksoverheid aandringen op grootschaliger toepassing van zonnepanelen in geluidswallen (Solar Highways).

Het draagvlak voor windmolens is fragiel in het land. Door inwoners mee te laten profiteren van de voordelen - de opbrengst - van windmolens en zonneparken kan overlast gecompenseerd en draagvlak vergroot worden. De gemeente neemt hierin zelf de regie. Het kan het draagvlak vergroten en ook financieel lonen om de marktwerking in de energievoorziening terug te dringen en mogelijk zelfs een gemeentelijk energiebedrijf op te richten, waarmee onze duurzame energie niet naar de grote energiebedrijven gaat maar rechtstreeks naar de inwoners van de gemeente. Daar waar mogelijk worden lokale ondernemers uitgenodigd om in te schrijven voor levering van zonnepanelen.

iii. Verduurzaming accommodaties en woningen

Gemeentelijke accommodaties en scholen worden snel verduurzaamd. Naast zonnepanelen op de daken (na eventuele constructieversteviging) zullen ze voorzien worden van warmtepompen.

De gemeente geeft het goede voorbeeld. Gemeentepersoneel gaat enerzijds meer vanuit huis werken en anderzijds worden transportbewegingen afgelegd met elektrische scooters en deelauto's.

Ook van onze inwoners wordt gevraagd bij te dragen aan de energie- en warmtetransitie. Dat kan echter alleen als de inwoners daadwerkelijk betrokken worden bij het proces. Er is een groot aanbod van leveranciers van zonnepanelen, isolatiemogelijkheden, maar er zijn ook subsidiemogelijkheden. Een gemiddelde burger kan snel het overzicht verliezen. De gemeente stelt betaalde en onafhankelijke energieadviseurs aan om inwoners te adviseren. Zij stimuleren inwoners tot energiezuinig gedrag, maar geven ook helder en transparante informatie over te nemen maatregelen. Deze adviseurs gaan ook actief op zoek naar inwoners die niet goed weten waar te beginnen en wat de mogelijkheden zijn. Dit doen zij in samenwerking met woningcorporaties, huurdersplatforms, wijkorganisaties en dorpsraden. Een wijkaanpak zorgt ervoor dat burens elkaar stimuleren om maatregelen te ne-

men. Met woningcorporaties wordt de afspraak gemaakt dat de opbrengst van energiebesparende maatregelen altijd hoger is dan een eventuele huurverhoging als gevolg van het treffen van deze maatregelen.

Collectief

Om draagvlak te creëren worden collectieve duurzaamheidsplannen opgesteld waarbij een deel van de opbrengst naar de participanten gaat. Om deze op te starten is een lang voortraject nodig. PRO wil dat initiatiefnemers ondersteund worden bij het opzetten van dergelijke project-gerelateerde coöperaties. Deze ondersteuning richt zich op het juridische, fiscale en organisatorische vlak. Een standaardcoöperatie met bijbehorende structuur zou hiertoe opgezet kunnen worden.

iv. Energie-armoede

Er is sprake van energie-armoede als inwoners bezuinigen op energie en water omdat het te duur wordt. Deze mensen zullen ook niet snel de financiële mogelijkheid hebben om hun huis te isoleren of van zonnepanelen te voorzien. De gemeente moet voorwaardenscheppend zijn en waken voor energie-armoede onder inwoners. Het stelt bijvoorbeeld renteloze leningen of voorschotten beschikbaar voor huishoudens om hun woning te verduurzamen. Naast duurzamer maakt het de woningen ook gezonder, goedkoper en comfortabeler.

PRO is voor:

- ✓ *De gemeente energieneutraal in 2035*
- ✓ *Energieadviseur adviseert inwoners bij energiebesparende maatregelen en subsidies*
- ✓ *Energie-armoede tegen gaan: renteloze leningen om huizen te isoleren en verduurzamen*
- ✓ *Prioriteit: zonnepanelen op alle gemeentelijke accommodaties*

5. Leefbaarheid

Integrale aanpak

Tussen een groot aantal thema's bestaat er een relatie. Een oplossing voor het ene probleem kan gevolgen hebben voor het andere vraagstuk. Om het goed te doen is per wijk/dorp een integrale aanpak noodzakelijk.

Bij het thema leefbaarheid is er een samenhang tussen de invulling van de openbare ruimte, woonvoorzieningen voor oud en jong en bijvoorbeeld de aanwezigheid van een buurthuis in de wijk/dorp. Als een bewoner zich niet zelfstandig kan verplaatsen, is de kans op vereenzaming groot, dus is er behoefte aan een mobiliteitsoplossing. Ook spelen de thema's zorgen voor elkaar en een goed verenigingsleven een belangrijke rol.

PRO wil een masterplan Leefbaarheid opzetten waarin de eindjes aan elkaar geknoopt worden. Alle ideeën, brieven en suggesties omtrent ontwikkelingen in een buurt of wijk worden gebundeld en gestimuleerd door een supervisor.

a. Mobiliteit

Meestal wordt bij Openbaar Vervoer gedacht aan trein, light rail of busverbindingen. Beter is om niet in producten te denken, maar in mobiliteit. Een bewoner wil van A naar B op een veilige, snelle en betaalbare wijze. Dat kan soms een fiets zijn of een ander vervoermiddel. Bovendien is de mobiliteitsbehoefte van ouderen en mensen met een beperking anders dan bijvoorbeeld een scholier/student.

PRO gaat de problematiek op een andere manier aanpakken en meer op zoek naar maatwerkoplossingen. Per wijk/dorp is de behoefte aan mobiliteit verschillend. Samen met wijk en dorpsraden worden de knelpunten en

verbeterpunten in kaart gebracht en wordt een plan ontwikkeld. Op deze manier ontstaan maatwerkoplossingen met een groter draagvlak.

i. Dorp- en wijkvervoer

Vrijwel zeker is dat in dorpen en wijken de behoefte bestaat aan een goedkope, kleinschalige mobiliteitsoplossing. In de Bitswijk in Uden is ca. 2 jaar geleden een dergelijk vervoersysteem ontwikkeld, waar veel bewoners inmiddels gebruik van maken. Kleine elektrische voertuigen rijden van deur tot deur. Hierdoor kunnen met name ouderen langer thuis blijven wonen en de kans is groot dat ze niet in een isolement terecht komen. Om het vervoer laagdrempelig en goedkoop te houden wordt door vrijwilligers gereden. Een dergelijk kleinschalig vervoersysteem kan ook gebruikt worden voor de aansluiting op het reguliere busvervoer.

Een gegarandeerde overstap, bij comfortabele haltes met voldoende fietsstalling, moet per wijk/dorp worden gerealiseerd. Een goed voorbeeld van een dergelijke halte is in Zeeland langs de provinciale weg uitgevoerd. Vanaf deze kernhaltes moeten bewoners kunnen reizen naar de kernhaltes in andere dorpen/wijken en vanaf die kernhalte, bij voorkeur rechtstreeks, naar omliggende grote steden en het NS station in Oss. De verbinding met de steden en het NS station is snel en sluit aan op andere verbindingen. Dit betekent meer vrije busbanen waardoor langs eventuele files wordt gereden.

Daar waar geen busverbinding bestaat (ook in avonduren en weekenden) moet met Regiotaxi een vraagafhankelijk OV-systeem worden uitgevoerd. Het tarief is gelijk aan het reguliere OV en de spelregels worden aangepast.

De marktwerking in het openbaar vervoer heeft onze dorpen en een aantal wijken geen goed gedaan. Steeds meer diensten worden geschrapt of zelfs aansluitingen of complete buslijnen. Hiermee is het OV op het platteland in een neerwaartse spiraal beland. Om hier een kentering in aan te brengen moeten we samenwerking zoeken met alle plattelandsgemeenten in Brabant om een vuist te maken naar de provincie. Gelukkig zijn er ook lokale lichtpuntjes: buurtbussen die gereden worden door vrijwilligers en innovatieve initiatieven om de kwetsbare inwoners toch naar een bushalte of andere bestemming te vervoeren. Deze juichen we toe.

De huidige verbindingen van de grote kernen met bestaande openbaar vervoer netwerken moeten minimaal in stand blijven.

Bewoners met een functiebeperking

Helaas leent de kleinschalige vervoersoplossing per wijk/dorp zich niet om daar ook rolstoelen en scootmobielen mee te vervoeren. Het bestaande Regiotaxi systeem moet voor deze mensen beschikbaar blijven, maar wel op basis van betere spelregels en meer maatwerk.

Regie

Een dergelijk netwerk van mobiliteit oplossingen binnen de gemeente Maashorst heeft alleen een kans van slagen als de regie van het vervoer in één centrale wordt ondergebracht. Bestellen van ritten, garanderen en regelen van een overstap, moet op één plek plaatsvinden. In dit netwerk van voorzieningen moet ook het bestaande project duurzaam op weg voor bedrijven worden betrokken en ook particulier gebruik mogelijk worden. Naast elektrische auto's kunnen ook elektrische scooters onderdeel van de oplossing worden.

Afstemmen en een goede communicatie is op dit moment, door de uitvoering met meerdere partijen, ingewikkeld waardoor de kans op fouten groot is. PRO gaat voor de realisatie van één regiecentrale voor de gemeente Maashorst.

Toekomstige Mobiliteit

Door duurzaamheid maatregelen gaat het Openbaar Vervoer en het gebruik van de auto veranderen. Dit heeft consequenties voor de infrastructuur. Vrijwel zeker gaan er mobiliteitsknooppunten (Hubs) ontstaan. Onderzocht moet worden wat dit betekent voor de gemeente Maashorst.

ii. Fiets

Onderdeel van maatwerk mobiliteitsoplossingen moet ook zijn een fietsplan. De fietser wordt hierin voorop gesteld ten opzichte van gemotoriseerd verkeer. Tussen dorpen en wijken, maar ook naar omliggende steden moeten specifieke fietsstraten of goede vrij liggende fietspaden worden aangelegd. Er bestaan al een aantal van dit soort straten, maar uitbreiding is noodzakelijk.

Het winkelcentrum van Uden wordt fietsvriendelijker en er is minder plaats voor auto's.

Naast overleg met de wijken/dorpen wordt hier ook gebruik gemaakt van de kennis van het Fiets Forum Uden.

iii. Algemeen

Per wijk/dorp krijgen de bewoners een belangrijke rol bij de inrichting van de openbare ruimte. Zij krijgen een wijkbudget, zodat ze ook zelf keuzes kunnen maken.

PRO is voor:

- ✓ *Initiatief nemen om tot duurzame, kleinschalige vervoersoplossingen te komen in wijken en dorpen, aansluitend op regulier busvervoer*
- ✓ *PRO gaat voor realisatie van één regiecentrale vervoer voor de gemeente Maashorst*
- ✓ *Realiseren van fietsstraten en brede, vrij liggende fietspaden tussen de dorpen, wijken onderling en naar omliggende gemeenten*

b. Openbare ruimte

i. Groen

De aanwezigheid van groen bevordert het gevoel van plezierig wonen, verkoelt de wijken en helpt voor een betere afvoer waar we rekening moeten houden met zwaardere buien in de toekomst. Daar waar te weinig groen is in de wijk wordt met inwoners gekeken naar mogelijkheden om te vergroenen.

Het reeds bestaande groen vormt de blauwdruk voor nieuwe plannen. Hier omheen wordt een nieuw bouwplan gerealiseerd (i.p.v. eerst al het groen kappen om later weer aan te planten).

ii. Speelgelegenheid

Elke wijk dient voor minimaal 3 % aan speelgebied voor onze kinderen te bestaan. Daar waar deze niet voldoende aanwezig is, wordt de wijk uitgenodigd om met plannen te komen en deze in gezamenlijkheid te realiseren.

6. Overig

i. Stimuleringsfonds

Sinds 2018 ondersteunt het Udenfonds lokale initiatieven met een subsidie. Dit fonds richt zich op initiatieven waarbij sprake is van burgerparticipatie. Naast fondsen droeg de gemeente Uden bij aan dit fonds. PRO is van mening dat dit fonds snel, lokaal en laagdrempelig werkt en zodoende een vaste waarde binnen de gemeente Maashorst zou moeten worden. Onder dezelfde voorwaarden als nu zal de nieuwe gemeente het fonds ondersteunen met een structurele jaarlijkse bijdrage van € 60.000.

ii. Kunst en Cultuur

Kunst en cultuur bepaalt nog steeds de mate van beschaving, ook voor een gemeente. Onze gemeente mag zich verheugen in een groot aanbod van cultuuraanbieders: in Uden theater Markant, bioscoop Take Ten, poppodium De Pul, museum Krona, maar ook openluchttheater Naat Piek. In de dorpen vinden theatervoorstellingen voor de jeugd plaats, maar ook optredens van lokale toneelverenigingen, fanfares en harmonieën. Ook dat is kunst en cultuur, wat naast een culturele ook een sociale waarde heeft die niet te onderschatten is.

Bij het bouwen van een nieuwe gemeente is het noodzakelijk dat het subsidiebeleid voor culturele instellingen en verenigingen en cultureel onderwijs eens goed tegen het licht gehouden wordt. Deze

- Effectieve subsidiëring voor kunsteducatie en muziekonderwijs, waarbij meerdere aanbieders betrokken zijn
- Harmonieën, fanfares en toneelgezelschappen brengen lokaal cultuur aan de inwoners. Dit wordt financieel ondersteund door de gemeente, zeker de jeugdopleidingen en afdelingen.

iii. Inclusiviteit en diversiteit

PRO gaat voor inclusiviteit in een samenleving waarin iedereen kan meedoen en waar geen onderscheid wordt gemaakt tussen ras of geaardheid. Ook de nieuwe Nederlander, de statushouder, is welkom. Wij zien de gemeente Maashorst als een inclusieve samenleving, met een open en respectvol karakter naar ieder mens en elke cultuur, waarin iedereen zichzelf kan zijn en kan deelnemen. Behalve inclusiviteit voor ras en geaardheid geldt dit ook voor mensen met een functiebeperving of verminderde gezondheid. Zo is deelname aan de samenleving ook van belang voor dementerende mensen, mensen met een verslavingsproblematiek, etc. Onze gemeente heeft krachtige voorbeelden hoe deze mensen deelnemen aan de samenleving.

iv. Toerisme en recreatie

De Maashorstgemeente is een prachtige groene landelijke gemeente waarbij de dorpen hun eigen karakter, kracht, trots en identiteit behouden.

Om succesvol te zijn heeft deze gemeente een speciale opdracht: het versterken van de ecologische en recreatieve structuur van de gemeente. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijk natuurgebied voor de eigen inwoners en recreanten van elders.

Door hun aanwezigheid wordt het ondernemersklimaat gestimuleerd en neemt de besteding in de dorpen toe. De Maashorstgemeente zorgt zo voor nieuwe werkgelegenheid en behoud van het voorzieningenniveau en daarmee de leefbaarheid in de 6 kernen. Een mooie balans van 5 dorpen ten opzichte van de grotere kern Uden. Het wordt de mooiste groene gemeente van Brabant waarvan nationaalpark de Maashorst met de grote grazers de verbindende factor, trots en nieuwe identiteit is. Een sterke, gastvrije gemeente met volop ruimte voor ontspanning, toerisme en recreatie.

Door de vorming van een Maashorstgemeente wordt het toerisme, recreatie en de profilering van het natuurgebied verder versterkt. Dit is een belangrijke voorwaarde en pijler onder het succes van de Maashorstgemeente.

v. Erfgoed

Niet alleen monumentale gebouwen maar ook karakteristieke panden in de gemeente moeten behouden blijven voor het nageslacht. De bestaande monumentenlijsten kunnen uitgebreid worden met gebouwen en specifieke plekken welke bewaard en beschermd moeten worden. De Heemkundekringen hebben hierin een zeer belangrijke en adviserende rol.

vi. Kernwapenvrije gemeente

In 2017 heeft de algemene vergadering van de VN voor een kernwapenverbod gestemd. Omdat veel landen, waaronder Nederland, dit verbod nog niet hebben ondertekend en geratificeerd doet de ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) een wereldwijde oproep aan steden en gemeenten ter ondersteuning van het VN-Kernwapenverbod.

De tekst van het 'Cities Appeal' luidt als volgt:

"Onze stad/gemeente heeft grote zorgen over de ernstige bedreiging die kernwapens vormen voor mensen wereldwijd. We geloven dat onze inwoners het recht hebben om te leven in een wereld zonder deze dreiging. Ieder gebruik van kernwapens, opzettelijk of per ongeluk, zou catastrofale, wijdverbreide en langdurige gevolgen hebben voor zowel mensen als het milieu. Daarom verwelkomen we het VN-Kernwapenverbod dat in 2017 door de Verenigde Naties is aangenomen en roepen we onze regering op dit verdrag zo snel mogelijk te ondertekenen en te ratificeren."

PRO wil dat onze gemeente het ICAN 'Cities Appeal' ondertekent én de Nederlandse regering oproept om het VN-kernwapenverdrag te ondertekenen en te ratificeren.

Bijlage I **Visie – De gemeente Maashorst in 2035**

Maashorst, het bouwen van de ideale gemeente

PRO heeft een visie voor de langere termijn over hoe de gemeente Maashorst er uit komt te zien en hoe het bestuurd gaat worden. Dit zal leiden tot een gemeente waarin iedereen zich prima thuis voelt.

Onze visie vormt het richtsnoer voor ons verkiezingsprogramma en de komende activiteiten van PRO, binnen en buiten de gemeenteraad. Het uitgangspunt is simpel: het minder goede verbeteren, het goede juist behouden.

Maashorst is een gemeente waarin het goed wonen is. De gemeente bestaat uit één grote kern met verschillende wijken, vijf dorpen en een aantal gehuchten met overeenkomsten en verschillen. Elk heeft zijn eigen dorpse identiteit, overal is het goed wonen. De wijken en dorpen zijn gemêleerd in woningopbouw en beschikken over goede voorzieningen in voldoende diversiteit: goede scholen, kinderopvang, gezondheidszorg, winkels, horeca, etc. Er is ruimte voor jong en oud, voor gezinnen en alleenstaanden. Er is woningaanbod voor modaal, maar ook voor minima en meer kapitaalkrachtigen. Er zijn voldoende woningen beschikbaar voor alle woningzoekenden uit de gemeente. De gemeente ziet erop toe dat ook betaalbare starterswoningen, goedkope woningen voor gezinnen, alleenstaanden en op levensloopbestendige seniorenwoningen beschikbaar zijn. Het ruimschoots aanwezige groen maakt wijken aangenaam in aanzien en beleving en versterkt het veiligheidsgevoel. Bij nieuwbouwprojecten is reeds aanwezig groen het uitgangspunt voor ontwikkeling. In elke wijk is ruim voldoende speelgelegenheid voor kinderen aanwezig. Nieuwe woningen worden klimaatneutraal gebouwd, bestaande woningen worden optimaal verduurzaamd. Er zijn creatieve oplossingen gevonden voor nieuwe vormen voor woningbouw en boventallige kantoorruimtes zijn tot woonruimtes omgebouwd.

In Maashorst wordt hard gewerkt, en goed gezorgd. Een aantal mensen werkt binnen de gemeente in de middenstand of horeca, de plaatselijke industrie, de gezondheidszorg, het onderwijs of de agrarische sector in onze gemeente. De gemeente staat in nauw contact met het bedrijfsleven. In onzekere tijden wordt het bedrijfsleven de mogelijkheid geboden om (tijdelijk) buiten de gebaande paden te treden om het hoofd te bieden en werkgelegenheid te garanderen. Bedrijfsterreinen zijn kwalitatief hoogwaardig en sluiten op elkaar aan. Voor industrie welke uit hun jas groeit wordt een passende plek gezocht, mogelijk in de regio. Vergroening van industrie is een noodzaak.

Voor hen die het even niet zonder extra ondersteuning af kunnen staat de gemeenschap klaar en ondersteunt de gemeente waar nodig. Lokale initiatieven (mantelzorg, zorgcoöperaties, vrijwilligerswerk, zorgverlening) om mensen te ondersteunen worden door de gemeente omarmd, maar de gemeente heeft hierin zelf ook een zware verantwoordelijkheid. Iedereen moet deel kunnen nemen aan de samenleving: ook laaggeletterden, (licht) verstandelijk of lichamelijk beperkten, minima en vluchtelingen. Daar waar dat niet lukt wordt een actief ondersteuningsbeleid gevoerd. De gemeente speurt stille armoede in gezinnen, zeker ook waar kinderen de dupe van worden, actief op en gaat deze tegen.

In de gemeente Maashorst groeien kinderen op in een veilige omgeving. Zij hebben een toekomst in hun eigen dorp. Als deze toekomst niet vanzelfsprekend is wordt zorg geboden tijdens de gehele ontwikkeling tot jong volwassenen. De gemeente heeft een actieve houding om in alle fases met hen verbonden te zijn. Georganiseerd en ongeorganiseerd jongerenwerk is in de gehele gemeente aanwezig. Jongeren en opvoeders kunnen jeugd- en opvoedhulp ontvangen indien nodig. Financiële steun wordt geboden als kinderen of jongeren niet mee kunnen.

Maashorst leeft. Bij plezierig wonen hoort ook het ontmoeten van elkaar. Dit gebeurt op de diverse openbare plekken, binnen en buiten, maar nog veel meer in verenigingsverband. De grootste kern, maar zeker ook de dorpen mogen zich sinds jaar en dag verheugen in een rijk en bloeiend verenigingsleven, met naast de grote carnavals-, sport- en jeugdverenigingen ook de talloze kleinere verenigingen die de dorpen kleuren. Naast het beoefenen van een liefhebberij hebben deze een sterke sociale functie. Nieuwe initiatieven worden ondersteund en vrijwilligers kunnen hun hart en ziel leggen in hun inhoudelijke en organisatorische taak zonder zich vooral bezig te moeten houden met randvoorwaarden. Elk dorp heeft een gemeenschapshuis en goede voorzieningen en accommodaties voor de verenigingen. Enkele keren per jaar stroomt de bevolking van de kernen samen tijdens gezellige dorpsmanifestaties. Deze worden niet door vooral commerciële motieven beheerst, maar hebben de functie van ontmoeting en samenwerking. De activiteiten trekken, net als de aanwezige horeca, veel regionale belangstelling en zetten daarmee Maashorst en haar kernen op de kaart. De horeca vervult in het bruisende Maashorst een belangrijke rol. De gemeente onderkent dit belang en in overleg stimuleert zij hun activiteiten.

Maashorst is een groene, en gezonde gemeente. De trots van de gemeente is natuurpark De Maashorst, maar ook het buitengebied is een lust voor het oog, een aaneenschakeling van natuurgebieden waarin burger en recreant goed kunnen toeven. Veeteelt, land- en tuinbouw zijn volledig geïntegreerd in het landschap en biologisch van aard. Grote agrarische of industriële gebouwen zijn aan het oog onttrokken. Het landschap is divers; velden, graslanden en stukken gevarieerd bos, met daarin poelen, struwelen en vrijstaande bomen, gescheiden door heggen en houtwallen. De grenzen tussen landbouwgronden en natuurgebieden verlopen vloeiend. Het biologisch boeren is de norm geworden in de gemeente. De enkele bedrijven die nog niet ecologisch zijn, zijn inmiddels aan het omschakelen.

De overgang van het buitengebied naar de kernen verloopt vloeiend en geleidelijk. In de centra en woonwijken van de dorpen bevinden zich aantrekkelijke stukken natuur, bosjes of parken waarin mensen kunnen verpozen. Maashorst is zuinig op natuur en milieu, en zorgt ervoor dat we voor nakomende generaties een goed milieu en mooie omgeving achterlaten. De gemeente is klimaatneutraal. Inwoners of lokale energiecoöperaties worden geholpen bij het realiseren van duurzaamheidsmaatregelen. Het watersysteem is op orde: er wordt voldoende water vast gehouden en de kenmerkende wijstverschijnselen zijn hersteld.

De volksgezondheid staat hoog op de prioriteitenlijst. Daar waar deze in het geding is trekt Maashorst ten strijde om hierin verbetering te brengen, desgewenst met andere partners of gemeenten. Dit geldt voor de uitbraak van epidemieën maar ook de aanpak van gezondheidsrisico's in het buitengebied. De gemeente grijpt alle middelen en instrumenten aan om negatieve gevolgen van de bio-industrie en schaalvergroting te bestrijden. De bio-industrie wordt omgevormd tot hoogwaardige en lokale voedselproductie met aandacht voor bodemgesteldheid en biodiversiteit, minimale uitstoot en dierenwelzijn. Voor een dergelijke manier van landbouw en veehouderij, met een gesloten kringloop is breed draagvlak, waarvoor burgers ook bereid zijn te betalen. Deze lokale producten vinden gretig aftrek in horeca, supermarkten en bij instellingen in de gemeente.

Maashorst is zuinig op haar erfgoed en heeft aandacht voor cultuur. Karakteristieke panden en plekken worden behouden voor het nageslacht. Nieuwe gebouwen passen volledig in het karakter van het dorp en sluiten aan bij de bestaande bebouwing. Deze gebouwen zijn geen betonnen blokken, maar hebben de potentie om ook karakteristiek erfgoed te worden. Eigentijdse kunstzinnige objecten sieren markante plaatsen en openbare gebouwen. Heemkundekringen en natuurorganisaties zijn betrokken bij het opstellen van erfgoedplan en monumentenlijsten.

Binnen de gemeente Maashorst bevinden zich veel gezonde regionale cultuurtrekkers als theater, bioscoop en poppodium. Daarmee is de gemeente enorm bevoordeeld. Ook kleinere verenigingen en initiatieven bieden cultuur op lokaal hoog niveau. Daarvoor zal altijd ruimte blijven.

Maashorst is een echte recreatiegemeente. Het natuurpark de Maashorst, het groene buitengebied, de sfeervolle inrichting van de kernen en het bruisende leven zorgen ervoor dat jaarlijks tienduizenden toeristen hun ontspanning zoeken in onze gemeente. Zij maken gebruik van de aanwezige wandelpaden, fietsroutes, ruiterroutes, etc., zij zoeken hun vertier in de vele aanwezige horecagelegenheden en doen boodschappen in onze kernen. Het toerisme draagt bij aan de continuïteit van onze voorzieningen. De toeristen worden gastvrij ontvangen en nemen deel aan de Maashorster samenleving. Het toerisme is één van de nieuwe en grote economische dragers van de gemeente en verdient ruimte voor ontwikkeling, vooral waar het gaat om vernieuwing en vergroting van aanbod.

Maashorst is goed bereikbaar. Veel Maashorster inwoners zijn voor bepaalde zaken aangewezen op omliggende gemeenten. Deze gemeenten zijn vanuit de kernen goed bereikbaar, en andersom. Er liggen veel en goed onderhouden fietspaden en de wegen zijn veilig en goed doorstromend. De aansluiting op de snelwegen zorgt voor een goede bereikbaarheid. Daarnaast speelt het openbaar vervoer een enorm belangrijke rol. Bussen rijden zeer frequent, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat en het openbaar vervoer is naast betaalbaar ook betrouwbaar en vertrouwd. Alle kernen hebben middels (buurt)bussen aansluiting op treinverkeer. Waar de busverbindingen in het geding komen zal de gemeente met vervoersmaatschappijen, omliggende gemeenten en de provincie optrekken om deze in stand te houden en te verbeteren. Nieuwe vervoersvormen zijn aanvullend op het OV en zorgen ervoor dat iedereen zich kan verplaatsen en mensen kan ontmoeten.

Iedereen voelt zich thuis in Maashorst. Alle inwoners doen volop mee aan het maatschappelijke leven. Er wordt niet gediscrimineerd naar ras, gaardheid, geslacht, leeftijd of denkwijze. De burgers van Maashorst hebben respect voor elkaar en elkaars mening. We wonen met verschillende mensen, maar wel saamhorig in één gemeente.

Maashorst wordt eerlijk en open bestuurd. Besluiten worden samen met en op basis van de wensen en mening van de bevolking genomen. Daarbij wordt de deskundigheid van de eigen bewoners ingeroepen. Alleen als deze tekort schiet wordt een beroep gedaan op hulp van externe deskundigen. Het bestuur is uitermate toegankelijk door o.a. het gebruik van en aanwezig zijn op de digitale weg. Het belang van de gehele gemeente staat uiteraard steeds voorop. Er wordt niet uit belang van slechts één van de kernen geopereerd. De dorpen hebben een inspraakorgaan met budget waarmee gewerkt wordt. Deze organen vormen de schakel tussen burgers en de gemeente, maar het gemeentebestuur stelt bij besluiten met grote gevolgen een inspraakverslag op.

Maashorst is geen eiland. We mogen het wel goed voor elkaar hebben, maar dat wil niet zeggen dat we zelfgenoegzaam zijn. De gemeente is in haar beleidsontwikkeling afhankelijk van ontwikkelingen in de regio, de provincie en het rijk. Anderzijds dragen wij ook medeverantwoordelijkheid voor dit bredere beleid. Maashorst zal klimaatneutraal zijn door het nemen van duurzame maatregelen. Op elk dak liggen zonnepanelen en grotere voorzieningen dragen direct bij aan de energiebehoefte van gemeente en haar inwoners. Daarnaast nemen we ook onze verantwoordelijkheid voor de wereld. De Maashorster bevolking en het gemeentebestuur hebben oog voor problemen elders in de wereld en voor andere culturen. Aan het oplossen hiervan dragen we ons steentje bij. Bewustmakingsactiviteiten en uitwisseling van deskundigheid en goederen worden door de gemeente geïnitieerd dan wel ondersteund.

Maashorst is een gemeente waarin het goed toeven is, voor iedereen.